

GARDELL GARDZIELEWSKI

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

St. strz. Gardell Gardzielewski, ślusarz samochodowy.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

22 września 1939 r. Werby [Werba] pod Włodzimierzem. Z oddziałem ok. trzech tysięcy zabrany do niewoli.

3., 4. i 5. Nazwa i opis obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac; życie w obozie, więzieniu:

Szepietówka i z powrotem na tereny polskie, obóz Werba k. Równego, w suszarni desek w tartaku. Po sześciu miesiącach kwatera prywatna i stołówka z powodu zabranych [zabrania] ślusarzy do bazy samochodowej, gdzie pracowano [po] osiem godzin wraz z cywilami z terenów Polski i ZSRR. Uposażenie możliwe.

6. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Stosunek władz NKWD do nas nigdy nie zachodził. Zebranie raz na tydzień obowiązkowe, w czasie pracy lub po pracy o celach *stroitelstwa* dróg: 210 tys. km na pięć lat wymaga rząd ZSRR. Na pytanie o drogę do Polski i nasz powrót odpowiedź: jak się wojna skończy, ale Polski nie ma i już nigdy nie będzie. Za odpowiedź był głośny śmiech.

7. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska dostateczna. W szpitalu w Radziwiłowie (z powodu złamania klatki piersiowej pod samochodem) dobry z powodu obsługi pozostałej z Polski. Powtórnie z wypadku w Kamieniu, [nieczytelne] Wielkie Łuki w szpitalu w Tarnopolu trzy miesiące – złamanie miednicy [?], dobra, także obsługa polska.

8. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Łączność z krajem niedostateczna, nie pozwolono pisać, a nadesłanej poczty nie oddawano.

9. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Z powodu wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej wywieziono [nas] samochodami do Wynnicy [Winnicy], skąd koleją dowieziono do Starobielska, gdzie po przybyciu oznajmiono nam o umowie polsko-sowieckiej. Tu do Starobielska w 24 października 1941 r. przybył pan płk. Wiśniewski i zaprzysiął nas z powrotem jako armię polską. Odbyliśmy komisję lekarską i ruszyliśmy w dalszą podróż jako wolna armia do miejscowości Tock[oje].